תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

התכנית לתואר שני

מוסמך חינוך M.A

שנה"ל תשפ"ז

ראש התכנית: פרופ' ורד וקנין-נוסבאום

חברי הסגל האקדמי:

פרופ' מן המניין: פרופ' ענבר לבקוביץ

פרופ' חבר: פרופ' ורד וקנין-נוסבאום, פרופ' ליהוא זיסברג, פרופ' עירית ששון
פרופ' יוסי יפה, פרופ' טלי היימן

מרצה בכיר: ד"ר בת אל חזן-לירן, ד"ר לילך אלון

מרצה: ד"ר אורית עובד, ד"ר אדלה פלג

מרצים מן החוץ: ד"ר סהראב מסרי, ד"ר מיכל בן אלי, ד"ר מור קלייניקוב

תוכן עניינים

מטרת הלימודים 3

חובת קורסים כלל אוניברסיטאיים 8

תנאי המעבר משנה לשנה 8

סיום הלימודים במסלול נלמד 8

סיום הלימודים במסלול מחקרי 8

אנגלית כשפה זרה 8

קורסים בשפה האנגלית 8

תקצירי הקורסים 9

מטרת הלימודים

מערכת החינוך בישראל ובעולם מתמודדת עם גיוון ושונות נרחבים בין לומדים – לאום, דת, מיקום גיאוגרפי, מגדר, גיל, מוגבלויות פיזיות ושכליות, לקויות למידה, מצבי חולי, צרכים רגשיים וחברתיים, ועוד. שונות זו מחייבת אנשי חינוך ובעלי תפקידים במערכות חינוכיות וקהילתיות לפתח ידע, מיומנויות וכלים מותאמים להתמודדות מקצועית ואנושית. הצורך בהכשרה ייעודית בולט במיוחד מאז חקיקת תיקון חוק החינוך המיוחד (2018), אשר מקדם מדיניות של הכלה ושילוב תלמידים עם צרכים מגוונים במסגרות החינוך הכלליות.

תכנית הלימודים נועדה להעמיק בהבנת המורכבות של עבודת אנשי חינוך וקהילה בסביבות חינוכיות מגוונות, ולספק כלים מחקריים ויישומיים ליצירת סביבות למידה מאתגרות, מותאמות ויצירתיות, המקדמות השתלבות, השתייכות ורווחה אישית וחברתית של הלומדים.

בוגרי ובוגרות התכנית ירכשו יכולת:

- לזהות, לנתח ולהבין באופן שיטתי את האתגרים המרכזיים בחינוך אוכלוסיות מגוונות ובחינוך המיוחד.
- לשאול שאלות מחקריות רלוונטיות, לנסח הנחות ולבחור בכלי מחקר מתאימים.
- לפתח וליישם מענים חינוכיים מותאמים ההולמים את צורכי הלומדים, את ההקשר החברתי והארגוני, ואת מסגרות הפעולה.
- להעריך ולדווח על ממצאים במחקר חינוכי ברמה אקדמית גבוהה.
- לשמש כסוכני שינוי במערכות חינוך וקהילה, להוביל תהליכים של הכלה וחדשנות, ולהעריך את השפעתם על הלומדים והארגון.

התכנית מיועדת למגוון רחב של בעלי תפקידים:

- אנשי חינוך, הוראה, הנחיה והדרכה במערכות פורמליות ובלתי-פורמליות.
- מורים לחינוך מיוחד ומורים המלמדים בכיתות או בתי ספר המאופיינים בשונות תרבותית, חברתית ולימודית גבוהה.
- מדריכים ומפתחי הדרכה בארגונים חינוכיים, קהילתיים וממשלתיים.
- עובדים סוציאליים, בוגרי תואר ראשון בפסיכולוגיה, שירותי אנוש, ומקצועות פארא-רפואיים (כגון ריפוי בעיסוק, קלינאות תקשורת).
- כל מי שמעוניין להעמיק בהבנת תהליכי זיהוי, תמיכה והכלה של אוכלוסיות בסיכון עם צרכים מיוחדים במערכת החינוך ובחברה בכלל.

תכנית הלימודים:

מסלול נלמד 36 נ"ז

שנה ראשונה תשפ"ז – בקמפוס. שנה שניה תשפ"ח – בעיקר למידה מרחוק

שם קורס	מרצה	סמסטר	נ"ז
קורסי תוכן - חובה (16 נ"ז)			
עיכוב שפתי : אתגרים והשלכות	פרופ' ורד וקנין-נוסבאום	א	2
תיאוריות ומחקר בחינוך המיוחד ובקרב אוכלוסיות מיוחדות אפשר גם בסמסטר ב' (עדיף באי)	ד"ר סהראב מסרי	א	2
קידום איכות חיים, אוטונומיה ושילוב בקהילה קדם לקורס מחקר שדה (בת אל)	ד"ר בת אל לירן וד"ר מיכל בן אלי	א	2
היבטים קוגניטיביים של רכישת קריאה וכתיבה בקרב קוראים מתקשים (חצי מתוקשב)	פרופ' ורד וקנין-נוסבאום	ב	4
מחקר שדה מבוסס-קהילה באוכלוסיות עם צרכים מיוחדים	ד"ר בת אל חזן-לירן	ב	2
אתגרים חברתיים ורגשיים באוכלוסיות חינוך מיוחד (א-סינכרוני)	פרופ' ליהוא זיסברג	ב	2
מדיניות ופרקטיקה בסביבות חינוכיות מכילות	ד"ר סהראב מסרי	ג	2
קורסי תוכן – בחירה של ארבעה קורסים מתוך חמישה (8 נ"ז)			
משפחה והורות בחינוך המיוחד : אתגרים, התמודדות ושיתופי פעולה **מתוקשב סינכרוני**	פרופ' יוסי יפה וד"ר מור קלייניקוב	א	2
משאבים פסיכולוגיים חיוביים בקרב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים : עקרונות ומחקר ילמד פיזית בקמפוס	ד"ר בת אל חזן-לירן	ב	2
בינה מלאכותית בחינוך המיוחד	פרופ' ענבר לבקוביץ	ב	2
טכנולוגיות מסייעות בהוראה ושילוב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים	פרופ' עירית ששון	ג	2
אבחון והערכה של תלמידים עם הפרעת תקשורת חברתית והתנהגותית	ד"ר בת אל לירן וד"ר מיכל בן אלי	ג	2
קורסים מתודולוגיים (4 נ"ז)			
שיטות מחקר איכותניות	פרופ' יעל גרינשטיין וד"ר אורית עובד	א	2
שיטות מחקר כמותיות	ד"ר לילך אלון וד"ר אדלה פלג	א	2
סמינרים (8 נ"ז)			

אתגרים אוריינים בקרב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים	פרופ׳ ורד וקנין-נוסבאום	ב + ג	4
ילדים מיוחדים והורים מיוחדים: סגנונות הורות, לחץ הורי ויחסי הורה-ילד במשפחות לילדים עם מוגבלות	פרופ׳ יוסי יפה	ג + ד	4

* ייתכנו שינויים בתכנית הלימודים

מסלול מחקרי 36-40 נ"ז

מעבר בתחילת שנה ב'

שם קורס	מרצה	סמסטר	נ"ז
קורסי תוכן (16 נ"ז)			
עיכוב שפתי : אתגרים והשלכות	פרופ' ורד וקנין-נוסבאום	א	2
תיאוריות ומחקר בחינוך המיוחד ובקרב אוכלוסיות מיוחדות	ד"ר סהראב מסרי	א	2
קידום איכות חיים, אוטונומיה ושילוב בקהילה קדם לקורס מחקר שדה (בת אל)	ד"ר בת אל-לירן וד"ר מיכל בן אלי	א	2
היבטים קוגניטיביים של רכישת קריאה וכתיבה בקרב קוראים מתקשים (חצי מתוקשב)	פרופ' ורד וקנין-נוסבאום	ב	4
מחקר שדה מבוסס-קהילה באוכלוסיות עם צרכים מיוחדים	ד"ר בת אל חזן-לירן	ב	2
אתגרים חברתיים ורגשיים באוכלוסיות חינוך מיוחד (א-סינכרוני)	פרופ' ליהוא זיסברג	ב	2
מדיניות ופרקטיקה בסביבות חינוכיות מכילות	ד"ר סהראב מסרי	ג	2
קורסים מתודולוגיים (12 נ"ז)			
שיטות מחקר איכותניות	פרופ' יעל גרינשטיין ד"ר אורית עובד	א	2
שיטות מחקר כמותיות	ד"ר לילך אלון ד"ר אדלה פלג	א	2
שיטות מחקר איכותניות למתקדמים לתזה	פרופ' יעל גרינשטיין וד"ר אורית עובד	ג	2
שיטות מחקר כמותיות למתקדמים לתזה	ד"ר לילך אלון	ג	2
סדנת תזה	פרופ' ורד וקנין- נוסבאום ופרופ' טלי היימן	ג + ד	4
סמינר (4 נ"ז)			
אתגרים אוריינים בקרב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים	פרופ' ורד וקנין-נוסבאום	ב + ג	4
עבודת התזה (6 נ"ז)			
עבודת תזה	-	-	6

* ייתכנו שינויים בתכנית הלימודים

חלק מהמפגשים של סמינר התזה יתקיימו בקמפוס

מסלול משלימי תזה 8 נ״ז

שם קורס	מרצה	סמסטר	נ״ז
קורסים מתודולוגיים (8 נ״ז)			
שיטות מחקר איכותניות למתקדמים לתזה	פרופ׳ יעל גרינשטיין וד״ר אורית עובד	ג	2
שיטות מחקר כמותיות למתקדמים לתזה	ד״ר לילך אלון	ג	2
סדנת תזה	פרופ׳ ורד וקנין- נוסבאום ופרופ׳ טלי היימן	ג + ד	4

חובת קורסים כלל אוניברסיטאיים
כל סטודנט לתואר שני, במהלך שנות לימודיו חייב ללמוד קורס תוכן אחד בשפה האנגלית וקורס מקוון אחד.

תנאי המעבר משנה לשנה
ממוצע ציונים בסוף שנה א' של 65 בכל קורסי החובה ובקורסי האשכול בנפרד.

סיום הלימודים במסלול נלמד
לשם קבלת תואר "מוסמך בחינוך", יהיה על הסטודנט להשלים 36 נ"ז במסלול נלמד. קבלת התואר מותנית בהשגת ציון ממוצע סופי של 75 ומעלה. בנוסף חובה לקבל 75 ומעלה בקורסי הסמינר.

ציון עובר בקורס: 60.

סטודנט אשר לא השלים את תכנית ההשלמות אשר נקבעה עבורו במלואה בעת קבלתו לתואר, לא יהיה זכאי לסיום התואר.

סיום הלימודים במסלול מחקרי
לשם קבלת תואר מוסמך במסלול המחקרי ב'מוסמך בחינוך' יהיה על הסטודנט להשלים 36 נ"ז ולכתוב עבודת תזה. עמידה בכל המטלות בציון משוקלל של 80 והגשת עבודת התזה.

ציון סיום התואר במסלול המחקרי יורכב מ:

60% ממוצע ציוני הקורסים.

40% ציון התזה. 50% מציון התזה יינתן ע"י המנחה, ו-25% ע"י כל אחד משני הבוחנים (חיצוני ופנימי).

אנגלית כשפה זרה
מועמדים לתכניות לתואר שני נדרשים להציג רמת פטור באנגלית. פטור מחובת לימודי אנגלית יינתן בכפוף להצגת גיליון ציונים וזכאות לתואר ראשון ממוסד אקדמי המוכר ע"י מל"ג.

קורסים בשפה האנגלית
בתכניות לתארים שניים רשאי החוג לבחור ללמד חלק מהקורסים בשפה האנגלית.

תקצירי הקורסים

שיטות מחקר איכותניות
פרופ׳ יעל גרינשטיין ד״ר עובד אורית
6476-3 – 2 שש״ס, 2 נ״ז
סוג שיעור: הרצאה

הקורס יעסוק בעקרונות שיטת המחקר האיכותנית. הקורס יציג את הגישות השונות במחקר איכותני תוך התייחסות להיגיון המחקרי העומד בבסיס השיטות העיקריות: תצפית, ראיון, ניתוח תוכן, תאוריה מעוגנת בשדה ועוד, יקנה מיומנויות בסיסיות של שימוש בשיטות אלה וניתוח ממצאים לקראת כתיבה איכותנית איכותית בחינוך.

שיטות מחקר כמותיות
ד״ר לילך אלון וד״ר אדלה פלג
3633-4 – 2 שש״ס, 2 נ״ז
סוג שיעור: הרצאה

המיומנות להשתמש בשיטות מחקר כמותיות חשובה מאוד עבור כל מי שמעוניינים לחקור את העולם סביבם, בפרט עבור סטודנטים וסטודנטיות בעולמות החינוך. קורס זה יקנה לכם את המיומנויות הנדרשות לביצוע מחקר כמותי, תוך הבנת ההיגיון והשיטות העומדות בבסיסו והתנסות בניתוח נתונים. זוהי הזדמנות לרכוש מיומנויות מחקר באמצעות התנסות מעשית בפיתוח פרויקט מחקר אישי, שיטת למידה שתאפשר לכם להפיק את המרב מהקורס ולפתח עצמאות ותחושת מסוגלות עצמית לאסוף נתונים, לנתח אותם ולהבין את התוצאות. נושאים בהם נתמקד בקורס כוללים: סטטיסטיקה תיאורית והיסקית, בניית מערך מחקר כמותי, התאמת מבחנים סטטיסטיים לשאלת המחקר, ביצוע מבחנים סטטיסטיים ב SPSS- פירוש פלט ודיווח תוצאות.

תיאוריות ומחקר בחינוך המיוחד ובקרב אוכלוסיות מיוחדות
ד״ר סהראב מסרי
66542-0) – 1 שש״ס, 2 נ״ז
סוג השיעור: הרצאה
מטרת הקורס להקנות לסטודנטים ידע מעמיק ועדכני על הגישות, התיאוריות והמושגים המרכזיים בתחום החינוך המיוחד והחינוך המכליל, ועל עבודת החינוך עם אוכלוסיות בעלות צרכים מגוונים. הקורס עוסק במדיניות, בחקיקה, במחקר ובתיאוריות המהווים בסיס להבנת תחום החינוך המיוחד ולקידום הכלה, שוויון הזדמנויות ומתן מענים מותאמים במסגרות החינוכיות. במהלך הקורס יידונו סוגיות מרכזיות הנוגעות לאוכלוסיות עם צרכים ייחודיים, ובהן תלמידים עם מוגבלויות, תלמידים מחוננים ואוכלוסיות נוספות הזקוקות להתאמות ולתמיכה חינוכית. כמו כן, יוצגו מחקרים עדכניים, פרקטיקות מבוססות ראיות, היבטים של עבודה רב־מקצועית ושילוב מושכל של טכנולוגיות מסייעות לקידום השתתפות מיטבית של הלומדים. הקורס מדגיש פיתוח חשיבה ביקורתית, רגישות תרבותית ויכולת ליישם ידע תאורטי ומחקרי בעבודה החינוכית.

משאבים פסיכולוגיים חיוביים בקרב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים: עקרונות ומחקר

ד"ר בת אל חזן-לירן

66539-0 – 1 שש"ס, 2 נ"ז

סוג השיעור: קורס מקוון

הקורס משלב גישות תיאורטיות ויישומיות מתוך תחום הפסיכולוגיה החיובית, כאשר הוא ממוקד בהבנת תפקידם של משאבים פסיכולוגיים חיוביים בקרב אוכלוסיות ייחודיות, לרבות הורים לילדים עם צרכים מיוחדים. כמו כן, הקורס עוסק באופן שבו ניתן ליישם את עקרונות הפסיכולוגיה החיובית בסיטואציות חינוכיות וטיפוליות. הקורס כולל גם רכיב מעשי של עבודת חקר, בה הסטודנטים יעסקו בביצוע ראיונות עם הורים לילדים עם צרכים מיוחדים, ינתחו את ממצאי החקר ויחברו אותם ואת מסקנותיהם לאסכולות ולמודלים תיאורטיים מתוך הספרות המחקרית העדכנית.

עיכוב שפתי: אתגרים והשלכות

פרופ' ורד וקנין-נוסבאום

66535-0), שש"ס, 2 נ"ז

סוג השיעור: הרצאה

הקורס עוסק בהתפתחות שפה תקינה ולקויה. בקורס ידונו היבטים קוגניטיביים וסביבתיים הקשורים להתפתחות שפה, תוך הבחנה בין עיכוב לבין הפרעות שפה ספציפיות. הסטודנטים יכירו את סימני הזיהוי המוקדמים המעידים על קשיים שפתיים ויחשפו באופן ראשוני לכיווני טיפוח חינוכיים מבוססי מחקר בתחום זה.

מדיניות ופרקטיקה בסביבות חינוכיות מכילות

ד"ר סהראב מסרי

66566-0) – 1 שש"ס, 2 נ"ז

סוג השיעור: הרצאה

קורס זה נועד להקנות לסטודנטים ידע תיאורטי ומעשי עדכני בתחומי המדיניות, החקיקה והפרקטיקה של הכלה ושילוב תלמידים עם צרכים מגוונים במערכת החינוך. במהלך הקורס ייבחנו מודלים תאורטיים ופילוסופיים של חינוך מכליל, תוך שימת דגש על פיתוח מיומנויות לתכנון, יישום והערכה של מענים חינוכיים מותאמים, בהלימה לעקרונות גישת - UDL (Universal Design for Learning) עיצוב אוניברסלי ללמידה. הגישה מבוססת על ממצאי מחקר מתחומי מדעי הלמידה, מדעי המוח והפסיכולוגיה, ומטרתה לקדם נגישות, השתתפות ושוויון הזדמנויות עבור כלל הלומדים. במסגרת הקורס ייחשפו הסטודנטים למחקר עדכני, לפרקטיקות מבוססות ראיות, לדוגמאות יישומיות מהשדה, לעבודה רב־מקצועית ולגישות חדשניות לקידום סביבות חינוכיות מכילות. כמו כן, יידונו סוגיות אתיות ודילמות מקצועיות הכרוכות במימוש מדיניות ההכלה, במטרה לפתח חשיבה ביקורתית ולהכשיר את הסטודנטים להובלת שינוי ולקידום תרבות חינוכית מכלילה.

היבטים קוגניטיביים של רכישת קריאה וכתיבה בקרב קוראים מתקשים

פרופ׳ ורד וקנין-נוסבאום

(66532-0) , 2 שש״ס, 4 נ״ז

סוג השיעור: הרצאה + מקוון

הקורס יעסוק בקשר שבין המערכת הלשונית הדבורה לזו הכתובה ובאופן שבו שתי המערכות מקיימות קשרים הדדיים. סוגיה זו חשובה להבנת התהליך הפסיכולוגי-קוגניטיבי המעורב בתהליך התפתחות הקריאה והכתיבה והבנת סוגים שונים של לקויות קריאה. כתשתית להבנת הלקות נלמד מודלים קוגניטיביים של קריאה, הקשר שלהם לבסיס שפתי והקשר שלהם למערכת הכתיבה.

אבחון והערכה של תלמידים עם הפרעת תקשורת חברתית והתנהגותית

ד״ר בת אל לירן וד״ר מיכל בן אלי

0066606, 1 שש״ס, 2 נ״ז

סוג השיעור: הרצאה

קורס זה עוסק בהעמקת ההבנה של הפרעת הספקטרום האוטיסטי (ASD) מנקודת מבט התפתחותית, מחקרית וחינוכית. במהלך הקורס יכירו הסטודנטים את התפתחות הגדרת האוטיזם לאורך השנים, את השינויים שחלו במהדורות ה DSM- עד להגדרה העדכנית ואת המאפיינים הקוגניטיביים, החברתיים, הרגשיים והחושיים של האוטיזם. כמו כן, יידונו תופעות המאפיינות את החוויה האוטיסטית, ובהן Meltdown, Shutdown ו Autistic-Burnout, תוך הבנת הגורמים להופעתן, משמעותן והשלכותיהן על התפקוד במסגרות החינוכיות.

בנוסף ייחשפו הסטודנטים למחקרים מרכזיים בתחום העוסקים באבחון מוקדם של אוטיזם, בהתפתחות החברתית והקוגניטיבית, בעיבוד מידע חברתי וחושי, בקשר שבין רגש וקוגניציה, ובחשיבות הזיהוי וההתערבות בגיל הרך. הקורס יעסוק גם בכלי ההערכה המרכזיים ובמגמות מחקר עדכניות, מתוך מטרה להקנות לסטודנטים הבנה ביקורתית של התחום והיכרות עם הידע המדעי העומד בבסיס העבודה החינוכית עם תלמידים על הרצף האוטיסטי.

לצד העיסוק באוטיזם, הקורס יעסוק גם בהפרעות רגשיות והתנהגותיות העשויות להופיע לצד האוטיזם או להוות חלק מהאבחנה המבדלת, כגון הפרעה מרדנית מתנגדת (ODD) הפרעת התנהגות (CD) הפרעת כעס מתפרץ (IED) הפרעות מצב רוח וסכיזופרניה בילדות. במסגרת זו יידונו הדמיון והשוני בין ביטויים התנהגותיים ורגשיים שונים, במטרה לפתח הבנה מעמיקה של התנהגות הילד ולבחון את משמעותם החינוכית והטיפולית.

קידום איכות חיים, אוטונומיה ושילוב בקהילה

ד"ר קלייניקוב מור

0066583 שש"ס, 2 נ"ז

סוג השיעור: הרצאה

הקורס עוסק בהיכרות מעשית עם מסגרות הטיפול, הליווי והשיקום של בני נוער ומבוגרים בעלי צרכים מיוחדים, תוך התמקדות בעקרונות של קידום איכות חיים, פיתוח אוטונומיה ועידוד שילוב משמעותי בקהילה. לאורך הסדנה ייחשפו הסטודנטים למערך הגופים והמערכות הפועלים בתחום, יכירו את התשתיות החוקתיות והארגוניות המגדירות את השירותים, ויבחנו כיצד ערכים של השתתפות, בחירה ועצמאות באים לידי ביטוי בפרקטיקות טיפול ושיקום שונות. הקורס משלב למידה עיונית ממוקדת עם למידה חווייתית בשדה: הרצאות אורח של אנשי מקצוע, ביקורים במרכזים ומסגרות טיפוליות, ושיחות עם צוותים ועם משתמשי השירותים. מטרתו היא להעמיק את ההבנה של הסטודנטים לגבי האתגרים והאפשרויות העומדות בפני אנשים עם צרכים מיוחדים, ולפתח חשיבה ביקורתית ורגישה כלפי דרכי פעולה המקדמות השתתפות מלאה ושוויונית בקהילות שבהן הם חיים.

מחקר שדה מבוסס-קהילה באוכלוסיות עם צרכים מיוחדים

ד"ר בת אל חזן-לירן

(0066600), 1 שש"ס, 2 נ"ז

סוג השיעור: הרצאה

קורס זה מיועד להקנות לסטודנטים ידע וכלים שיטתיים אודות מחקר מבוסס-קהילה במסגרות החינוך המיוחד. מוקד הקורס הוא בהבנה מעמיקה של עקרונות המחקר הנגזר מצרכי הקהילה. הבנה זו כוללת תהליך של זיהוי בעיה או צורך העולה מן השטח ותרגומו לשאלה מחקרית מבוססת תיאוריה וברת בדיקה אמפירית. במסגרת הקורס יחשפו הסטודנטים למסגרות מגוונות של חינוך מיוחד דרך עיניהם של אנשי מפתח במסגרות חינוכיות-שיקומיות-טיפוליות. דרכה ילמדו הסטודנטים כיצד לזהות צרכים ייחודיים לקהילה, לבנות מסגרת מושגית ולזהות ופערי ידע מחקריים שיכולים להאיר על כיווני מחקר שיכולים לתרום ולסייע בצמיחת הקהילה תוך התייחסות לסוגיות של אתיקה ורגישות הקשרית-תרבותית.

אתגרים חברתיים ורגשיים באוכלוסיות חינוך מיוחד

פרופ' ליהוא זיסברג

(0-66537), 1 שש"ס, 2 נ"ז

סוג השיעור: מקוון

מגוון האוכלוסיות הנכללות תחת המטרייה הכללית של "חינוך מיוחד" בארץ ובעולם מתמודדות עם אתגרי הסתגלות במגוון רחב של רמות: רמה פיסית/ תפקודית, קוגניטיבית, רגשית וחברתית. קורס זה יבחן את ההיבטים התוך ובין-

אישיים של ההתמודדות עם אבחנה והגדרה של אוכלוסיית חינוך מיוחד במערכת החינוך ומחוץ לה. בחלק מהמקרים ההתמודדות הרגשית והחברתית ברורה מאליה – אבחנות כמו חרדת בחינות, אוטיזם ועוד כוללות במהותן היבטים רגשיים וחברתיים בהם נתמקד אותם נבחן. במקרים אחרים יתכן והאבחנות עצמן אינן בעלות אופי רגשי או חברתי (לדוגמה: דיסלקציה, או הפרעת שמיעה) ויחד עם זאת כמובן ההתמודדות עימן וההתמודדות עם דרישות הסביבה לאור לקויות אלה מעוררות דפוסי התנהלות רגשית וחברתית אופייניים אותם נכיר. הקורס נועד לסייע להכיר תהליכים רגשיים וחברתיים המאפיינים אוכלוסיות חנ"מ שונות, להבין את הדינמיקה המאפיינת תהליכים אלה ולהכיר כלי התמודדות חינוכיים בסיסיים, התערבויות ותכניות המיועדות לסייע ללומדים.

טכנולוגיות מסייעות בהוראה ושילוב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים

פרופ' עירית ששון

0066599, 1 שש"ס, 2 נ"ז

סוג השיעור: הרצאה

מערכת החינוך במאה ה־21 מתמודדת עם אתגרים מורכבים של שינוי מתמיד, ריבוי מידע, וכניסת טכנולוגיות מתקדמות לכל תחומי החיים. במציאות זו נדרשים מורים ומוסדות חינוך לעצב מרחבי למידה חדשניים, המעודדים חשיבה יזמית, יצירתית וביקורתית לצד יכולות של שיתופיות ועבודת צוות. אחד הממדים המרכזיים בעיצוב סביבות למידה הוא הנגשה והתאמה לכלל הלומדים, כולל תלמידים עם מוגבלויות פיזיות, חושיות וקוגניטיביות. הקורס יישען על עקרונות העיצוב האוניברסלי ללמידה (UDL) כבסיס תאורטי ויישומי, ויבחן כיצד ניתן לשלב טכנולוגיות מסייעות ליצירת הזדמנויות שוות, מתן מענה מותאם, וקידום הכלה והשתתפות של אוכלוסיות מגוונות. במהלך הקורס יחשפו הסטודנטים למודלים פדגוגיים לאפיון ולניתוח של סביבות למידה טכנולוגיות, ויבחנו באופן ביקורתי את יתרונותיהן ואת מגבלותיהן. יושם דגש על שילוב טכנולוגיות מסייעות בתכנון ההוראה ובהערכת הישגים, תוך התייחסות לשאלות של הוגנות, שוויון הזדמנויות, ומימוש פוטנציאל אישי.

בינה מלאכותית בחינוך המיוחד

פרופ' ענבר לבקוביץ

סוג השיעור: הרצאה, מתוקשב א-סינכרוני

(0066607), 1 שש"ס, 2 נ"ז

הקורס מציע מבט רב-תחומי ועדכני על שילוב טכנולוגיות בינה מלאכותית, ובפרט בינה מלאכותית יוצרת, במערכת החינוך ובחינוך המיוחד. במהלך הקורס ייחשפו הסטודנטים לפוטנציאל של כלי AI בקידום הוראה מותאמת אישית, יצירת תכנים חינוכיים נגישים, תמיכה בתהליכי הערכה, עיבוד מידע, תכנון התערבויות ופיתוח מענים דיפרנציאליים עבור תלמידים עם צרכים מגוונים. הקורס יעסוק בהשפעת הבינה המלאכותית על תפקידם של אנשי החינוך, התלמידים והמערכת הבית-ספרית, תוך בחינה ביקורתית של ההיבטים הפדגוגיים, האתיים, החברתיים והרגשיים הכרוכים בשימוש בטכנולוגיות אלו. לצד היכרות עם מגמות עכשוויות ויישומים מהארץ ומהעולם, הסטודנטים יתנסו באופן מעשי בשימוש בכלים מבוססי בינה מלאכותית לצורכי הוראה, למידה, מחקר ופיתוח תוצרים חינוכיים. הקורס

נועד לטפח אוריינות טכנולוגית וביקורתית, לעודד חשיבה עצמאית ביחס להזדמנויות ולאתגרים שמזמנת הבינה המלאכותית בחינוך המיוחד, ולהכשיר את הלומדים להעריך באופן מושכל את האפשרויות לשילובה העתידי בעבודתם החינוכית והמקצועית.

אתגרים בחינוך המיוחד: אתגרים אוריינים בקרב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים

פרופ' ורד וקנין-נוסבאום

(66533-0), 2 שש"ס, 4 נ"ז

סוג השיעור: סמינר

הסמינריון בוחן תהליכים חינוכיים, קוגניטיביים ורגשיים הקשורים ללמידה ולפיתוח שפה וקריאה בקרב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים. במסגרת הסמינריון ינותחו מחקרים עדכניים בתחום, ויתקיים דיון בהשלכותיהם על הוראה והתערבות במסגרות מגוונות. הסטודנטים ייחשפו לגישות חינוכיות מבוססות מחקר ולמודלים יישומיים לטיפוח אוריינות (לסוגיה השונים) לתלמידים עם מגוון צרכים.

ילדים מיוחדים והורים מיוחדים: סגנונות הורות, לחץ הורי ויחסי הורה-ילד במשפחות לילדים עם מוגבלות

פרופ' יוסי יפה

(0066602) שש"ס, 4 נ"ז

סוג השיעור: סמינר

הקורס עוסק בהורות לילדים עם מוגבלויות מתוך גישה עכשווית המדגישה את יחסי הגומלין הדינמיים בין מאפייני הילד, סגנונות הורות ולחץ הורי. הוא מציג מסגרת תיאורטית ואמפירית המשווה בין דגמים של הורות במשפחות לילדים עם וללא מוגבלות, ובוחן פרקטיקות הוריות שונות, לחץ הורי והשלכותיהם על רווחת הילד ויחסי הורים-ילדים. הקורס מדגיש את השפעת הדרישות הטיפוליות והעומס הרגשי על דפוסי תגובה ותפקוד הוריים ועל הסתגלות המשפחה והילדים. במסגרת הקורס יעסקו הסטודנטים בפיתוח יכולות מתודולוגיות למדידת סגנונות ומאפיינים הוריים בזיקה למשתנים תפקודיים שונים בקרב משפחות לילדים, מתבגרים וצעירים עם הפרעות רגשיות-התנהגותיות ולקויות נוירו-התפתחותיות. הסטודנטים יגבשו מתווה מחקרי לבחינה אמפירית, יאספו נתונים באמצעות כלי מחקר ואבחון, ויכתבו עבודת מחקר סמינריונית כמותנית המבוססת על גוף המחקר בתחום ההורות והמשפחה לילדים עם צרכים מיוחדים.

משפחה והורות בחינוך המיוחד: אתגרים, התמודדות ושיתופי פעולה

פרופ' יוסי יפה וד"ר מור קליניקוב

0066605, 1 שש"ס, 2 נ"ז

סוג השיעור: קורס מקוון

הקורס מתמקד בסוגיית דמויות הסמכות החינוכיות במשפחה ובבית הספר, ובדבר הקשר ביניהם. מטרתו להציג תמונה עיונית מעמיקה של תחומי הידע התיאורטי והמחקרי בנושאי הסמכות ההורית והסמכות המורית, תוך חקירת נקודת המפגש ביניהם, בחתירה לייעול התהליך החינוכי והתמודדות עם בעיות חינוכיות מרכזיות במסגרת הבית ובית

הספר. תחילה יתעכב הקורס על עריכת היכרות משמעותית עם האספקטים המרכזיים הנוגעים לכל תחום סמכות (הורית ומורית) בנפרד, ואז יעבור לחקור את ההיבטים הקשורים בנקודת המפגש החינוכית ביניהם ברמה התיאורטית והיישומית. בתוך כך תידון סוגיית המעורבות ההורית בבית הספר, בפרט בזיקה לשת"פ הורי-מורי, ויוצגו כלים יישומיים המיועדים לצורכי הערכה בזיקה לתפקודי הסמכות החינוכית של כל צד.

סדנא לכתיבת תזה

פרופ' ורד וקנין- נוסבאום

ופרופ' טלי היימן

(66549-0), 2 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

סוג שיעור: סדנא

הקורס מלווה את הסטודנטים בעריכת עבודת התזה שלהם כקבוצת עמיתי מחקר. סדנת התזה נועדה לסייע לסטודנטים במסלול המחקרי תוך חשיבה משותפת. נלקח בחשבון שכל סטודנט חוקר נושא אחר בקצב שונה ובהנחיית מנחים אקדמיים-מקצועיים שונים. מפגשי הסדנה ידונו בשאלות תאורטיות ומעשיות הנוגעות לתהליך המחקר. במפגשים יציגו הסטודנטים את שלבי המחקר שלהם ויקבלו משוב מעמיתיהם ומהמרצים. בנוסף יודגשו מיומנויות אקדמיות הרלוונטיות לכתיבת התזה, אותן יישמו הסטודנטים בעבודתם.

שיטות מחקר איכותניות למתקדמים לתזה

ד"ר עובד אורית

(6520-0), 1 שש"ס, 2 נ"ז

סוג שיעור: הרצאה

הקורס יעסוק באופן מעמיק בשיקולים, בהחלטות ובדילמות המתודולוגיות המלווים את השלבים השונים של המחקר האיכותני. במסגרת הקורס יידונו גיבוש נושא המחקר, בחירת סוגת המחקר, עיצוב מערך המחקר, הגדרת שדה המחקר והמשתתפים והתאמת דרכי איסוף הנתונים למטרת המחקר ולשאלותיו. הקורס יעסוק גם בניתוח קטגורי של נתונים איכותניים, בפיתוח מערך היררכי של קטגוריות ותתי-קטגוריות ובארגון הנתונים לקראת הצגתם בפרק הממצאים. כמו כן, יידונו סוגיות הנוגעות לאיכות המחקר, לרפלקסיביות, לאתיקה וליחסי כוח, וכן לטריאנגולציה ולשילוב מתודולוגיות. הלמידה תשלב דיון תיאורטי-מתודולוגי, ניתוח ביקורתי של מחקרים איכותניים והתנסות ביישום העקרונות הנלמדים בקורס.

שיטות מחקר כמותיות למתקדמים לתזה

ד"ר טל איתן

(6517-0), 1 שש"ס, 2 נ"ז

סוג שיעור: הרצאה

מטרת הקורס להקנות ידע ומיומנויות מעשיות בשיטות מחקר וניתוח נתונים מתקדמות. הדגש יושם על עיצוב תכני מחקר שונים והשימוש בהם ע"י ביצוע מחקרים בפועל. המטרות הן הכרת גישות, שיטות וכלי המחקר השונים מתחום המחקר הכמותי והשימוש המושכל בהם, יכולת הסתכלות ביקורתית על מחקר חברתי כמותי וביצוע מבחנים סטטיסטיים ב-SPSS וב-Process.